

UZASADNIENIE

Powód V. A. pozwem z dnia 3 października 2014 r. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego H. B. 20.412 zł z ustawowymi odsetkami od poszczególnych zaległości miesięcznych oraz kosztami procesu. W uzasadnieniu wskazał, że przez cały okres zatrudnienia pozwany nie dopłacał powodowi pełnego wynagrodzenia, które miało wynosić 2.800 zł netto. Z okresu od listopada 2013 r. do sierpnia 2014 r. ogólna zaległość wyniosła 20.412 zł.

Sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, którym uwzględnił całość roszczenia.

Pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniósł o oddalenie powództwa w całości, podnosząc w uzasadnieniu, że wynagrodzenie zostało określone w umowie o pracę na kwotę 2.800 zł brutto. Podkreślił, że powód nie w każdym miesiącu świadczył pracę przez wszystkie dni, ponieważ wielokrotnie wyjeżdżał do swojego miejsca zamieszkania na Ukrainie, co wykaże jego własny paszport. Następnie pozwany stwierdził, że przez cały okres zatrudnienia wypłacił powodowi przelewami na rachunek złotówkowy oraz walutowy, a także gotówką do rąk własnych sumę znacznie przekraczającą należność z tytułu wynagrodzenia, diet i innych świadczeń z tytułu podróży służbowych. Mimo tego pozwany przywłaszczył sobie jego samochód ciężarowy.

Pozwany złożył także powództwo wzajemne o zapłatę kwoty 80.612 zł, które ze względu na jego wartość zostało przekazane do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie (k. 41).

Na rozprawie w dniu 18 grudnia 2015 r. (k. 86) strona powodowa sprecyzowała, że dochodzona kwota jest tylko tytułem wynagrodzenia, natomiast otrzymywane pieniądze powód zaliczał w pierwszej kolejności na diety i ryczałt za nocleg w podróżach służbowych (k. 86).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

V. A. został pracownikiem H. B. – prowadzącego działalność gospodarczą w postaci samochodowych przewozów międzynarodowych pod nazwą (...), na podstawie umowy o pracę z dnia 30 października 2013 r., na stanowisku kierowcy, w pełnym wymiarze czasu pracy, za wynagrodzeniem 2.800 zł. Jako inne składniki wynagrodzenia w umowie przewidziano „delegacje”.

Dowód: umowa o pracę z dnia 30.10.2013 – k. 5

Ze względu na liczbę zatrudnionych pracowników u H. B. nie obowiązywał regulamin wynagradzania i regulamin pracy.

Niesporne

Strony umówiły się, że za jedną dobę podróży służbowej V. A. otrzyma 40 euro, co miało zawierać w sobie dietę i zwrot kosztów noclegu.

Dowód: - umowa o pracę – k. 5

- przesłuchanie powoda – k. 85-86

V. A. prowadził ciągnik siodłowy pracodawcy przez okres od 2 do 6 tygodni, po czym wracał do miejsca zamieszkania na Ukrainie. Na ten okres nie składał wniosku o urlop wypoczynkowy lub urlop bezpłatny. Podczas pobytu w ojczyźnie miał utrzymywać z H. B. kontakt telefoniczny, ale często pracodawca nie mógł się dodzwonić. To V. A. decydował, kiedy przyjedzie do Polski celem powrotu do świadczenia pracy. W tych okresach ciężarówka prowadzona wcześniej przez powoda, była obsługiwana przez innego pracownika z Ukrainy.

Każdorazowo przekraczając granicę polsko – ukraińską otrzymywał „wizę” w postaci pieczęci w paszporcie.

Przyjechał do Polski w dniu 3 listopada 2013 r., a wrócił na Ukrainę 22 grudnia 2013 r. Kolejny przyjazd do Polski wystąpił 8 stycznia 2014 r., a powrót do ojczyzny 1 marca 2014 r. V. A. wjechał na teren Polski 19 marca 2014 r., a wyjechał 5 kwietnia 2014 r. Następne przejazdy były następujące:

- 22 kwietnia 2014 r. wjazd do Polski, 31 maja 2014 r. wyjazd na Ukrainę,
- 18 czerwca 2014 r. wjazd do Polski, 18 lipca 2014 r. wyjazd na Ukrainę,
- 23 lipca 2014 r. wjazd do Polski, 25 lipca 2014 r. wyjazd na Ukrainę,
- 4 sierpnia 2014 r. wjazd do Polski, 23 sierpnia 2014 r. wyjazd na Ukrainę,
- 16 września 2014 r. wjazd do Polski, 18 września 2014 r. wyjazd na Ukrainę,
- 28 września 2014 r. wjazd do Polski, 30 września 2014 r. wyjazd na Ukrainę.

Dowód: - przesłuchanie pozwanego –k. 37, 89

- kopia paszportu powoda – k. 63-64

V. A. podczas prowadzenia pojazdu posługiwał się kartą do elektronicznego tachografu. Pobrał wydruki z karty tachografu wskazujące na dni, w których prowadził pojazd, niemal za cały okres zatrudnienia.

Dowód: - wydruk z karty tachografu – k. 60-62

V. A. otrzymywał zlecenia transportowe w postaci listów CMR. Dokumenty te na ogół nie wskazywały na okres prowadzenia pojazdu. Poza tym listy CMR posiadane przez pracodawcę dotyczą tylko niektórych zleceń transportowych z okresu prowadzenia pojazdu wynikającego z karty tachografu.

Dowód: - listy CMR – w załączniku do akt

- wydruk z karty tachografu – k. 60-62

H. B. wypłacał należności V. A. nieregularnie i różnych kwotach, przelewami na rachunek złotówkowy oraz na rachunek walutowy. Czasami wypłacał gotówkę, ale bez pokwitowania. Przelewy na ogół nosiły tytuł „delegacje”, ale nigdy nie wskazywały na to, jakiego okresu dotyczą. Pracodawca nie wypełniał dokumentu „Polecenie podróży służbowej”, ani „Rozliczenie podróży służbowej”.

Przez cały okres zatrudnienia V. A. otrzymał:

- w przelewach złotówkowych: 28.984,53 zł
- w przelewach walutowych: 840 euro, co odpowiada kwocie 3.528 zł.
- w wypłatach gotówkowych odnotowanych przez pracownika: 355 euro, co odpowiada kwocie 1.491 zł oraz w złotych sumę 2.280 zł.

Dowód: - historia rachunku złotówkowego powoda – k. 47-56

- historia rachunku nominowanego w euro powoda – k. 57-59

- zestawienie wypłat gotówkowych – k. 6

- przesłuchanie powoda – k. 85-86

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo dotyczące wynagrodzenia za pracę podlegało uwzględnieniu jedynie częściowo.

Żądanie zapłaty wynagrodzenia za pracę znajduje podstawę prawną w art. 22 § 1 kodeksu pracy, który zobowiązuje pracodawcę do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Z przepisu tego, jak również z treści art. 84 k.p., wynika zasada odpłatności stanowiąca podstawową zasadę prawa pracy. Za wykonaną pracę wynagrodzenie podlega zapłacie w określonym przez strony terminie, nie później jednak niż do dnia 10. następnego miesiąca (art. 85 § 1 i 2 k.p.)

W pierwszej kolejności należało ustalić warunki umowy o pracę powoda ustalone przez strony stosunku pracy.

Z umowy o pracę wynika, że za wysokość wynagrodzenia należało przyjąć 2.800 zł brutto. Powód przedstawił umowę, na której wpisano „wynagrodzenie zasadnicze 2800 zł/miesiąc”. Zasadą w polskim prawie pracy jest wyrażanie kwot brutto (wraz z należnościami publicznoprawnymi obciążającymi wynagrodzenie), co potwierdza uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 2001 r., III ZP 13/01, OSNP 2002/2/35. Kodeks pracy, czy ustawy dotyczące minimalnego wynagrodzenia za pracę posługują się pojęciem „wynagrodzenia”, bez różnicowania na wielkości brutto i netto. Pojęcia te mają jedynie charakter potoczny. Przepisy powszechnie obowiązujące dotyczące wynagrodzenia zawsze dotyczą wielkości brutto. Podobnie należy oceniać każdą umowę o pracę. Jeżeli strony wyraźnie nie zaznaczyły, że umówiona kwota stanowi wielkość netto, to domniemywa się, że jest ona sumą brutto. Wniosek taki wpływa niezależnie od tego, czy wysokości wynagrodzenia w umowie o pracę powoda dopisano „brutto”, czy nie.

Poza wynagrodzeniem zasadniczym w umowie o pracę strony przewidziały „delegację”, bez określania wysokości tego składnika i bez wymieniających poszczególnych składowych. Niespornym w sprawie było, że u pozwanego nie obowiązywał regulamin wynagradzania, ani regulamin pracy, skoro ze względu na liczbę zatrudnianych pracowników, nie miał obowiązku wprowadzania takich aktów prawnych.

Zgodnie z regulacją przepisu art. 77⁵ § 3-5 k.p. warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej pracownikowi zatrudnionemu u innego pracodawcy niż wymieniony w § 2 (państwowa lub samorządowa jednostka sfery budżetowej) określa się w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania. Postanowienia układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub umowy o pracę nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju w wysokości niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika, o którym mowa w § 2. W przypadku gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3, pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2.

W sytuacji, gdy strony w umowie o pracę nie określają wysokości diety i ryczałtu za nocleg w podróżach służbowych – pracownikowi przysługują te świadczenia w wysokości wynikającej z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. z 2013 r., poz. 167). W tym postępowaniu powód twierdził, że jego dieta miała wynosić 40 lub 42 euro za dzień i zawierać w sobie również ryczałt za nocleg. Z kolei pozwany twierdził, że dieta za dobę miała wynosić 32 zł. Ze względu na domniemanie zawarte w przytoczonym art. 77⁵ § 5 k.p. Sąd nie mógł przyjąć twierdzenia powoda, nie popartego konkretnym zapisem w umowie o pracę. W tym przypadku to pracodawca winien wykazać, że umówiono się na świadczenie niższe od tego wynikającego z rozporządzenia. Zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia z 29 stycznia 2013 r. dieta dla państw, po których poruszał się powód wynosi: Belgia 48 euro, Niemcy 49 euro, Holandia 50 euro, Austria 52 euro. Powód stwierdził jednak, że umówił się z pozwanym na mniejszą kwotę - 40 euro i taką kwotę musi przyjąć Sąd, jako ogół należności za 1 dobę podróży służbowej.

Odnosząc się do należnego powodowi wynagrodzenia, Sąd musiał wziąć pod uwagę, że w myśl art. 80 k.p. wynagrodzenie przysługuje za pracę wykonaną. Za czas niewykonywania pracy pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia tylko wówczas, gdy przepisy prawa pracy tak stanowią. Powód prowadził ciągnik siodłowy pracodawcy przez okres od 2 do 6 tygodni, po czym wracał do miejsca zamieszkania na Ukrainie. Na ten okres nie składał jednak wniosku o urlop wypoczynkowy lub urlop bezpłatny. Podczas pobytu w ojczyźnie miał utrzymywać z H. B. kontakt telefoniczny, ale często pracodawca nie mógł się dodzwonić. W rezultacie to V. A. decydował, kiedy przyjedzie do Polski celem powrotu do świadczenia pracy. Sąd zatem nie mógł uznać okresów pobytu powoda na Ukrainie za czas wykonywania pracy, ani za czas gotowości do pracy w rozumieniu art. 81 § 1 k.p. Z przepisu tego wynika, że pracownikowi za czas niewykonywania pracy, jeżeli był gotów do jej wykonywania, a doznał przeszkód z przyczyn dotyczących pracodawcy, przysługuje wynagrodzenie wynikające z jego osobistego zaszeregowania, określonego stawką godzinową lub miesięczną. W tym przypadku nie można mówić o gotowości do świadczenia pracy, skoro powód przebywał w domu odległym od miejsca świadczenia pracy o ponad tysiąc kilometrów, nie odbierał telefonów od pozwanego i sam decydował o tym, kiedy wróci do Polski. Fakt niewykonywania pracy nie wynikał z „przeszkód z przyczyn dotyczących pracodawcy”, lecz z samej decyzji powoda. Poza tym gotowość do pracy wykluczał fakt, że w tych okresach ciężarówka prowadzona wcześniej przez powoda, była obsługiwana przez innego pracownika z Ukrainy.

Po określeniu rodzaju należności przysługujących powodowi w drugiej kolejności Sąd ocenił czas pracy powoda w poszczególnych miesiącach, ujmując wyjazdy na Ukrainę. Ocena opierała się na pieczęciach w paszporcie powoda, w konfrontacji z wydrukami z karty tachografu oraz kartą ewidencji czasu pracy. Listy CMR nie były miarodajne, skoro z reguły nie wynikała z nich data podróży powoda. I tak Sąd ustalił:

- 1) listopad 2013 r. – według paszportu (k. 69) 3 listopada powód wjechał do Polski, a wrócił na Ukrainę 22 grudnia. Za ten miesiąc brak odczytu karty tachografu (k. 60 -62). Według karty ewidencji czasu pracy (k. 84 verte) 19 dni pracy i 2 dni urlopu bezpłatnego (lecz brak wniosku powoda o taki urlop). Sąd przyjmuje 21 dni pracy.;
- 2) grudzień 2013 r. – z ewidencji czasu pracy wynikają 15 dni pracy. Paszport wskazuje na 22 grudnia, jako datę powrotu na Ukrainę, brak odczytu karty tachografu. Sąd przyjmuje 15 dni pracy;
- 3) styczeń 2014 r. – paszport wskazuje na wjazd do Polski 8 stycznia, Sąd przyjmuje 14 dni pracy, a ogólnie 21 dni podróży służbowej uznają za najbardziej miarodajne wskazania tachografu;
- 4) luty 2014 r. - ewidencja czasu pracy wskazuje na 15 dni pracy, z paszportu wynika, że powód nie wyjeżdżał na Ukrainę. Tachograf wskazuje, że w podróży powód był do 27.02, a praca (jazda) odbywała się od 10.02. Sąd przyjmuje 15 dni pracy, a 27 dni podróży służbowej;
- 5) marzec 2014 r. – z ewidencji wynika 9 dni pracy, paszport wskazuje na pobyt na Ukrainie w dniach od 1 do 19 marca. Tachograf wykazuje jazdę od 20 marca – 9 dni jazdy (31 marca wykazany na k. 61). Sąd przyjmuje 9 dni pracy, a 12 dni podróży służbowej (do 31 marca).
- 6) kwiecień 2014 r. – ewidencja wskazuje na 9 dni pracy (z czego 1-4 kwietnia na zapisie tachografu na k. 61), paszport wykazuje pobyt na Ukrainie od 5 do 22 kwietnia. Tachograf (k. 61): jazda od 24 kwietnia. Sąd przyjmuje 10 dni pracy (4 dni na początku kwietnia i 6 dni pod koniec miesiąca – zgodnie z tachografem), a 12 dni podróży służbowej;
- 7) maj 2014 r. – ewidencja wskazuje na 18 dni pracy. Z paszportu wynika, że 31 maja powód wyjechał na Ukrainę. Z tachografu wynikają 22 dni jazdy. Sąd przyjmuje 22 dni pracy, a 28 dni podróży służbowej;
- 8) czerwiec 2014 r. - ewidencja: 7 dni pracy; paszport: 18 czerwca 2014 r. powód wrócił z Ukrainy do Polski. Tachograf pokazuje ciągle przejazdy od 1 do 18 czerwca, więc karta musiała być używana przez innego kierowcę. Poza tym zapis karty kończy się na 25 czerwca, a pozwany w ewidencji przyznaje, że powód jeździł do końca miesiąca. Sąd przyjmuje 7 dni pracy, a 11 dni podróży służbowej

9) lipiec 2014 r. - ewidencja: brak dni pracy; paszport: 18 lipca powód opuścił Polskę, 23 lipca wrócił na 3 dni do Polski (do 25.07). Tachograf nie wykazuje przejazdów. Sąd przyjmuje brak pracy i podróży służbowej

10) sierpień 2014 r.- ewidencja: 6 dni pracy; paszport: był w Polsce od 4 do 23 sierpnia 2014 r.; tachograf: jazda od 5 sierpnia do 19 sierpnia. Sąd przyjmuje 12 dni pracy, a 15 dni podróży służbowej.

W trzecim etapie Sąd wyliczył należności powoda za poszczególne miesiące, biorąc pod uwagę, że należało do nich wynagrodzenie zasadnicze oraz 40 euro za każdą dobę podróży służbowej:

1) listopad 2013 r. – ogólny nominal czasu pracy w tym miesiącu wynosił 19 dni. Stawka 2.800 podzielona przez 19 daje wynagrodzenie za 1 dzień pracy 147,37 zł. Wynagrodzenie należne to: 2800 zł (odpowiednik netto to 2.017,67). Z kolei należne diety wynoszą: 25 dni * 40 euro = 1000 euro * 4,19 (kurs euro NBP z 15 grudnia 2013 r., a więc dwa tygodnie po zakończeniu podróży służbowej - § 5 ust. 1 rozporządzenia), co daje 4.190 zł. RAZEM: 6207,67 zł

Analogiczny sposób wyliczania dotyczy następujących miesięcy:

2) grudzień 2013 r. – (...) = 140 zł za 1 dzień pracy. Wynagrodzenie: 15 * 140 = 2100 zł (netto to 1530 zł).

Diety: 22 dni podróży: 22*40 = 880 euro * 4,15 (kurs euro NBP 15 stycznia 2014 r.) = 3.652 zł. RAZEM: 5182 zł

3) styczeń 2014 r. – (...) = 133,33 zł

Wynagrodzenie: 14*133,33 zł = 1866,67 zł (netto to 1366,78 zł)

Diety: 21*40 = 840 euro * 4,15 = 3486 zł

RAZEM 4.852,78 zł

4) luty 2014 r. – (...) = 140

Wynagrodzenie: 15 * 140 = 2100 zł (netto to 1530 zł)

Diety: 27 * 40 = 1080 euro * 4,23 zł = 4568,40 zł

RAZEM 6098,40 zł

5) marzec 2014 r. – (...) = 133,33 zł

Wynagrodzenie: 9*133,33 zł = 1200 zł (netto to 902,29 zł)

Diety: 12*40 = 480 euro * 4,18 zł = 2.006,40 zł

RAZEM – 2.908,69 zł

6) kwiecień 2014 r. - (...) = 133,33 zł

Wynagrodzenie 10*133,33 = 1333,33 zł (netto to 994,98)

Diety 12*40 = 480 euro * 4,18 zł = 2006,40 zł

RAZEM – 3.001,38 zł

7) maj 2014 r. – (...) = 140 zł

Wynagrodzenie: 2800 zł (netto to 2.017,67)

Diety: $28 * 40 = 1120$ euro * $4,12 = 4614,40$ zł

RAZEM – 6632,07 zł

8) czerwiec 2014 r. – (...) = 140 zł

Wynagrodzenie: $7 * 140 = 980$ zł (netto to 749,53)

Diety: $11 * 40 = 440$ euro * $4,14 = 1821,60$ zł

RAZEM (...),13

9) lipiec 2014 r. – brak

10) sierpień 2014 r. – (...) = 140 zł

Wynagrodzenie: $12 * 140 = 1680$ zł (netto to 1.237,20)

Diety: $15 * 40 = 600$ euro * $4,20 = 2520$ zł

RAZEM 3757,20 zł

W ostatnim etapie Sąd musiał ocenić, czy wypłacone powodowi świadczenia spełniły tak określony zakres zobowiązania pracodawcy. Ze względu na fakt, że wypłaty były nieregularne i niepełne, a także tytułu przelewów ogólnikowe i bez odniesienia do poszczególnych okresów, nie było możliwości, by porównywać miesiąc do miesiąca, lecz Sąd musiał zliczyć ogólną kwotę zobowiązania i porównać ją do sumy przelewów oraz potwierdzonych przez powoda wypłat gotówkowych. Powód co prawda podnosił, że na jego rachunek bankowy trafiały także przelewy dla innych pracowników ukraińskich, lecz tej okoliczności nie wykazał. Skoro pieniądze trafiały na jego rachunek osobisty, to po stronie powoda leżał ciężar wykazania, że wypłaty były w istocie przeznaczone dla kogoś innego. Tymczasem powód – poza własnym przesłuchaniem, nie przedstawił żadnego innego dowodu na tę okoliczność. Z kolei w zakresie wypłat gotówkowych, to pozwany pracodawca powinien wykazać, że do nich doszło, np. stosownym pokwitowaniem. Pozwany tego nie uczynił, więc Sąd uwzględnił tylko te wypłaty gotówkowe, które wskazał sam powód. I tak suma powyżej wyliczonych należności za wszystkie miesiące (wynagrodzenie netto oraz należności za podróże służbowe) wyniosła 41,211,32. Natomiast suma wypłat objęła: przelewy złotówkowe w łącznej kwocie 28.984,53 zł, przelewy w euro w kwocie 840, co przy średnim kursie w spornym okresie wynoszącym 4,20 zł, dało 3.528 zł oraz wypłaty gotówkowe potwierdzone przez powoda w kwocie 355 euro * $4,20 = 1491$ zł oraz 2280 zł. Po odjęciu Sąd otrzymał niedopłatę w wysokości 4.927,79 zł, którą zasądzono na rzecz powoda.

Ustawowe odsetki zasądzono na podstawie art. 481 § 1 kodeksu cywilnego w związku z art. 300 k.p. od dnia 10 września 2014 r. Jak powyżej wskazano nie było możliwości ustalenia poszczególnych miesięcznych zaległości, lecz jedynie ogólnej kwoty niedopłaty. Sąd zasądził odsetki od 10 dnia następnego miesiąca, względem ostatniego miesiąca świadczenia pracy przez powoda.

Rygor natychmiastowej wykonalności nadano wyrokowi z urzędu na podstawie art. 477² § 1 k.p.c. do wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia powoda wynikającego z umowy o pracę.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu oparto na treści art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. Koszty te ograniczyły się do tych poniesionych przez powoda tytułem zastępstwa procesowego. Powód wygrał proces w 24 %, co przy stawce wynagrodzenia radcy prawnego strony przeciwnej wynoszącej 1.800 zł (§ 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokacie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu - Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm. – obowiązujące w chwili wniesienia pozwu), dało kwotę 432 zł.

ZARZĄDZENIE

- 1) odnotować,
- 2) odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełn. powoda,
- 3) przedłożyć z apelacją lub za 21 dni.